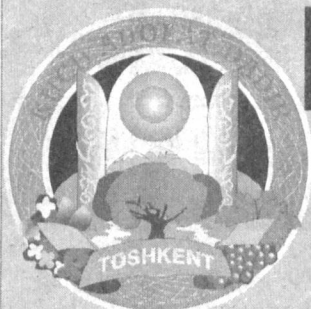

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Газета 1966 йил 1 июлдан
чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-
сиёсий газетаси

№ 138 (9.176)

1998 йил

23 ноябрь, душанба

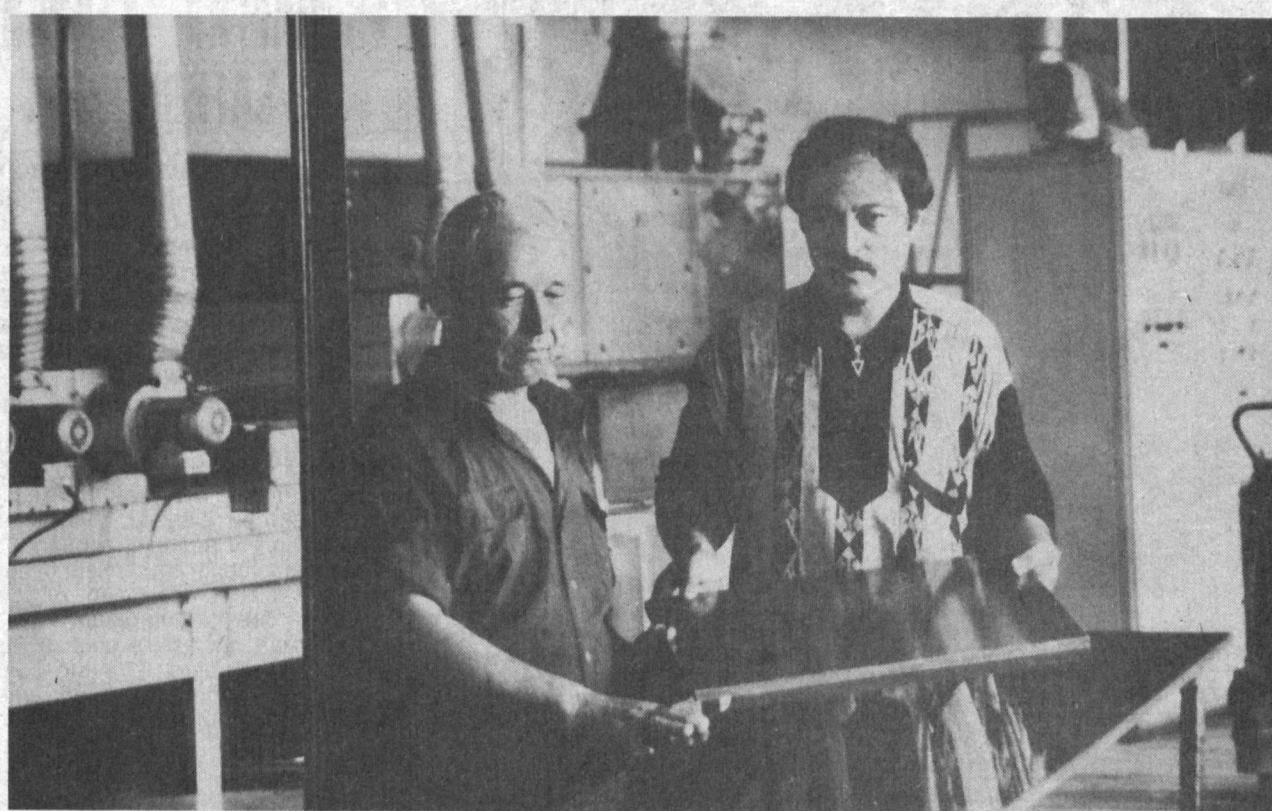
Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI KONSTITUCIYASI KUNI O'LDIDAN

Тошкентда тайёрланган

ЁРУҒ ЮЗ БИЛАН

Бозор иқтисодиётининг корхоналар олдига кўйган асосий талабларидан бири харидор талабига жавоб берадиган, импорт ўрнини боса оладиган рақобатбардош маҳсулотлар тайёрлашдир. Бунини ўзларининг мақсадларига айлантирган пойтахтимиздаги кўплаб корхоналар янгича иш юритиб, маҳсулот сифатига муҳим эътибор қаратмоқдалар. Айниқса, шахримизда фаолият кўрсатаётган мебель корхоналарида бу борадаги ишлар ибратлидир.

да 5 та асосий цехимиз тула қувват билан ишламоқда. Бу мебель термаларидан ташқари идора мебеллари ҳамда «Бинарша», деб номланган ошкена мебеллари тайёрлашни ҳам йўлга қўйганмиз. Энг асосийси, ўтган икки-уч йил ичида ишчиларимизнинг мулкча муносабатлари шаклланиб бормоқда. Эндиликда улар ҳар бир сифатли маҳсулот корхонанинг келгуси равақи ва ўз-

ларининг яхши яшашлари учун зарур эканлигини тула ҳис этмоқдалар.

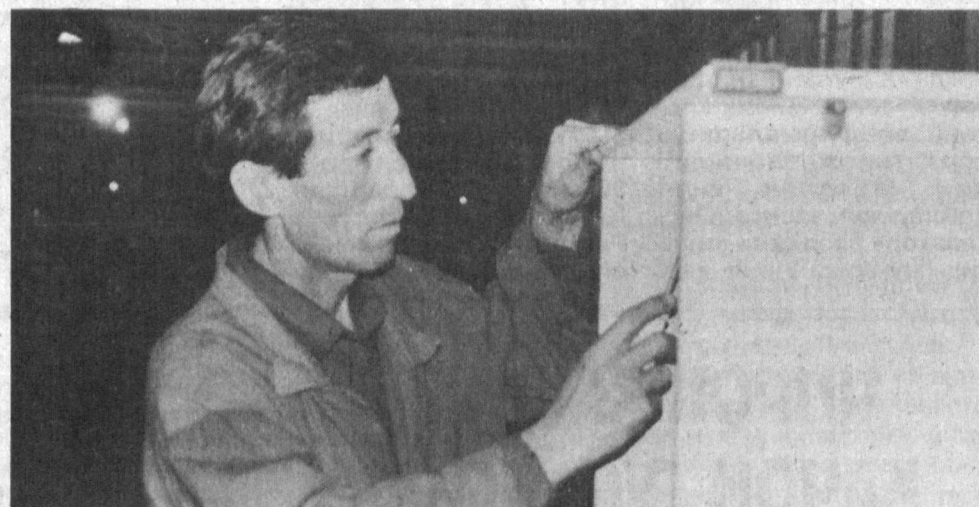
Жамоа ахлининг ана бир юксак мақсадларидан бири ўз маҳсулотларини жаҳон бозорига олиб чиқишдир. Шу эъзуният йўлида иш олиб бораётган жамоа мутахассислари Литва ва Швеция давлати билан қўшма корхоналар ташкил этиш йўлида музокаралар олиб боришмоқда.

Мебелсозлар тобора яқинлашиб келаётган кўлуг сана — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган куннинг 6 йиллигини ёруғ юз билан кўпиб олиш иштиёқида байрат кўрсатиб ишламоқдалар.

Шарифа ИЛЁСОВА.

СУРАТЛАРДА: ҳиссдорлик жамиятининг безаси ҳисобланган «Хумо», «Наргуз», «Наргиз», «Мархат» мебель термалари, дейди ҳиссдорлик жамияти раисининг ишлаб чиқариш бўйича ўринбосари Султонмурод Ганиев, — харидорлар дидига мос қилиб ишлаб чиқарилмоқда. Ушбу кун-

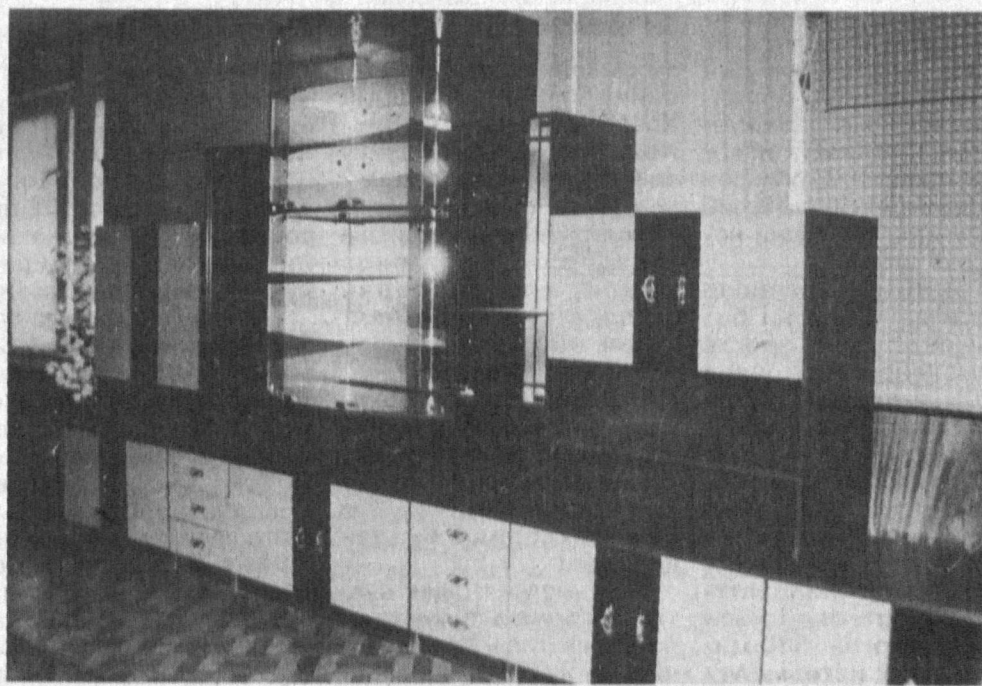
Рашид Ганиев олган суратлар.

Ана шундай жамоалардан бири Сергели туманида жойлашган «Мебель» ҳиссдорлик жамиятидир. Ҳиссдорлик жамиятига айланган, корхона цехларига Италиядан келтирилган замонавий технологиянинг ўрнатилиши маҳсулотлар сифатига ҳам, меҳнат унвондорлигига ҳам ижобий таъсир кўрсатди.

Корхонада бугунги кунга келиб 468 нафар ишчи-хизматчи меҳнат қилмоқда. Уларнинг сикдидилдан қилган саз-ҳаракатлари туфайли жорий йилнинг ўтган ўн ойи мобайнида 468 миллион сўмлик мебель маҳсулотлари ишлаб чиқарилиди.

Айниқса, жамоамиз мебелсозлари томонидан тайёрланаётган «Хумо», «Наргуз», «Наргиз», «Мархат» мебель термалари, дейди ҳиссдорлик жамияти раисининг ишлаб чиқариш бўйича ўринбосари Султонмурод Ганиев, — харидорлар дидига мос қилиб ишлаб чиқарилмоқда. Ушбу кун-

Обуна — 99

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» — ЯҚИН ҲАМРОҲИНГИЗ

Келгуси йил учун вақтлик нашрларга обуна давом этмоқда. «Тошкент оқшом» газетасининг муштарийлари ўзларига севган газетани яқин келгуси йили олиб олишга қарор қилишлари мумкин. Буни билан ҳамроҳ қилиб, «Тошкент оқшом» газетаси билан ҳамроҳ қилиб олишга қарор қилишлари мумкин. Буни билан ҳамроҳ қилиб олишга қарор қилишлари мумкин.

Тахририят ижодий жамоасининг келгуси йил режалари катта. Газета саҳифаларида турли ёндаги ва турли касбадаги мухлисларга манзур бўладиган рағбатланган мақолалар, шунингдек, мамлакатимизда ва жаҳонда юз бераётган энг сўнгги янгиликлар ҳам аввало «Оқшом» саҳифаларида ёритилади. Бундан ташқари ҳаётимизда юз бераётган ўзгаришлардан ҳам ўз вақтида хабардор бўласиз.

Тахририятга келган мактубларда муштарийларимиз ҳаётининг жуда кўни чиқадиган «Дам олиш оқшом»да қўш саҳифаси материалларини мириқиб ўқишларини ёзишган. Келгуси йилда ҳам жума кунлари чиқадиган ана шу дам олиш саҳифаларида рағбатланган мақолалар — севимли ёзувчи санъаткор билан диллашулар, ҳуқуқий мавзудаги суҳбатлар, маданият янгиликлари, спорт оламида бўлаётган янгиликлар, уй бекаларига масоҳатлар, ҳуқуқ турли касбадаги ва кизикнишдаги муштарийларга атайган тежа тегмаган гапларимиз бўлади.

«Оқшом» газетаси чакана савдога қараганда миқдорда чиқарилади. Келгуси йил учун газетанига обуна тартиби ҳам бирмунча ўзгариш. Энди яқин тарафдаги обуначилар ва идоралар учун обуна алоҳида ҳолда расмийлаштирилади.

«Тошкент оқшом» газетасига республикамизнинг турли шаҳарлари ва қўрғонларида истиқомат қилаётганлар ҳам обуна бўлишлари мумкин.

Шундай қилиб, азиз дўстлар, ўзингиз севган ва қадрлаган «Тошкент оқшом» газетасига обуна бўлишга шовинг!

Нашр индекслари: Яқин обуначилар учун — 209. Идораий обуначилар учун — 563.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI KONSTITUCIYASINING 6 ЙИЛЛИГИГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШ ВА УНИ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 28 октябрдаги Конституция кўни — 8 декабрь Умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш республика Ташкилий қўмитасининг мажлиси қарори ижросини таъминлаш мақсадида К. Н. Тўлаганов «Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 6 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида» қарор қабул қилди.

Қарорга мувофиқ Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 6 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ишчи гуруҳи ва тadbирлар режаси тасдиқланди.

Ободонлаштириш бош бошқармасига шахарни безаш ишларини 3 декабрдан якунлаш вазифаси топширилди.

Маданият ишлари бош бошқармасига туман ҳокимликлари ва тегишли бошқармалар билан ҳамкорликда Мустақиллик майдони, Амир Темуриёни, Сайхонқўй қўчаси, А. Навоий мажмуи, Улугбек майдони ва бошқа жойларда 8 декабрь кўни соат 10.00 дан 18.00 гача маданий тadbирлар ўтказиш вазифаси топширилди.

Туман ҳокимликлари зиммасига Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардан байрам тантаналарига ташриф буюрган меҳмонларни қўтиб олиш, уларни «Тошкент» меҳмонхонасига жойлаштириш ва уларга маданий хизмат кўрсатиш тadbирларини амалга ошириш юклатилди.

Халқ таълими бош бошқармаси, ўрта махсус касб хунари таълими бошқармасига, мактабларда ва таълим муассасаларида ҳуқуқшунос мутахассислар иштирокида Ўзбекистон Республикаси Конституциясига бағишланган тadbирлар ўтказиш топширилди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда жамоат тартибини сақлаш чора-тadbирларини кўриш юклатилди.

Савдо департаментига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда, сайлохларда савдо-сотик, овқатланиш шохобчаларини, миллий таомлар, салкин ичимлик ва ширинлик маҳсулотларининг савдосини ташкил қилиш топширилди.

«Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳамда Ўзтелеардиокомпаниясининг «Тошкент» студияларига байрам билан боғлиқ тadbирларни кенг миқёсда ёритиш вазифаси топширилди.

амалга ошириш юклатилди.

Халқ таълими бош бошқармаси, ўрта махсус касб хунари таълими бошқармасига, мактабларда ва таълим муассасаларида ҳуқуқшунос мутахассислар иштирокида Ўзбекистон Республикаси Конституциясига бағишланган тadbирлар ўтказиш топширилди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда жамоат тартибини сақлаш чора-тadbирларини кўриш юклатилди.

Савдо департаментига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда, сайлохларда савдо-сотик, овқатланиш шохобчаларини, миллий таомлар, салкин ичимлик ва ширинлик маҳсулотларининг савдосини ташкил қилиш топширилди.

«Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳамда Ўзтелеардиокомпаниясининг «Тошкент» студияларига байрам билан боғлиқ тadbирларни кенг миқёсда ёритиш вазифаси топширилди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда жамоат тартибини сақлаш чора-тadbирларини кўриш юклатилди.

Савдо департаментига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда, сайлохларда савдо-сотик, овқатланиш шохобчаларини, миллий таомлар, салкин ичимлик ва ширинлик маҳсулотларининг савдосини ташкил қилиш топширилди.

«Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳамда Ўзтелеардиокомпаниясининг «Тошкент» студияларига байрам билан боғлиқ тadbирларни кенг миқёсда ёритиш вазифаси топширилди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда жамоат тартибини сақлаш чора-тadbирларини кўриш юклатилди.

Савдо департаментига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда, сайлохларда савдо-сотик, овқатланиш шохобчаларини, миллий таомлар, салкин ичимлик ва ширинлик маҳсулотларининг савдосини ташкил қилиш топширилди.

«Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳамда Ўзтелеардиокомпаниясининг «Тошкент» студияларига байрам билан боғлиқ тadbирларни кенг миқёсда ёритиш вазифаси топширилди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда жамоат тартибини сақлаш чора-тadbирларини кўриш юклатилди.

Савдо департаментига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда, сайлохларда савдо-сотик, овқатланиш шохобчаларини, миллий таомлар, салкин ичимлик ва ширинлик маҳсулотларининг савдосини ташкил қилиш топширилди.

«Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳамда Ўзтелеардиокомпаниясининг «Тошкент» студияларига байрам билан боғлиқ тadbирларни кенг миқёсда ёритиш вазифаси топширилди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда жамоат тартибини сақлаш чора-тadbирларини кўриш юклатилди.

Савдо департаментига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда, сайлохларда савдо-сотик, овқатланиш шохобчаларини, миллий таомлар, салкин ичимлик ва ширинлик маҳсулотларининг савдосини ташкил қилиш топширилди.

«Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳамда Ўзтелеардиокомпаниясининг «Тошкент» студияларига байрам билан боғлиқ тadbирларни кенг миқёсда ёритиш вазифаси топширилди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда жамоат тартибини сақлаш чора-тadbирларини кўриш юклатилди.

Савдо департаментига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда, сайлохларда савдо-сотик, овқатланиш шохобчаларини, миллий таомлар, салкин ичимлик ва ширинлик маҳсулотларининг савдосини ташкил қилиш топширилди.

«Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари ҳамда Ўзтелеардиокомпаниясининг «Тошкент» студияларига байрам билан боғлиқ тadbирларни кенг миқёсда ёритиш вазифаси топширилди.

Шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига байрам тadbирлари ўтказиш жойларда жамоат тартибини сақлаш чора-тadbирларини кўриш юклатилди.

БУГУНГИ КҲН НАФАСИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»

МАМЛАКАТИМИЗДА

• Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Халқаро валюта жамғармаси фармойиш берувчи директорининг ўринбосари Шигемицу Сугисаки раҳбарлигидаги делегацияни қабул қилди. Сўбат чоғида Ўзбекистон билан Халқаро валюта жамғармаси ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш билан боғлиқ ҳамда томонларни қизиқтирган бошқа масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашилди.

• Олий Мажлисда «Фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг ижтимоий ҳаётидаги ўрни ва аҳамияти, Фуқаролар йиғинлари раислари ҳамда уларнинг маслаҳатчилари сайловида тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш борасидаги вазифалар» мавзусида республика семинари-кенгаши бўлиб ўтди.

• Шанба кўни Япония парламенти раисининг ўринбосари Г. Батанаба бошчилигидаги Япония парламенти делегацияси Ўзбекистонга келди.

• Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Исроиел саноат тараққиёти банки директорлар кенгашининг раиси Шломо Борохов раҳбарлигидаги делегация аъзолари Ўзбекистон Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигида бўлдилар ва томонларни қизиқтирувчи масалаларни муҳокама қилдилар. Исроиеллик меҳмонлар Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкига ҳам ташриф буюрдилар.

• Нукусда бўлиб ўтган Қорақалпоғистон Республикаси фаоллари йиғилишида мамлакатимиз Президенти Ислам Каримовнинг оилавий тантаналар, тўйлар, маърака-маросимлар, марҳумлар хотирасига бағишланиб ўтказиладиган тadbирлар ҳақидаги Фармони ва ундан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

• Тошкентда электр плиталарини ишлаб чиқарадиган Ўзбекистон — Россия «Элга — Осиё» қўшма корхонаси ташкил этилди.

• Пойтахтдаги Банк-молия академиясида магистрлик диссертацияларининг ҳимояси бўлиб ўтди.

• Республика Байналмилал маданият марказида Марказий Осиё халқлари маданияти Ассамблеясининг уч йиллиги муносабати билан мазкур Ассамблея ҳайъатининг «Туркистон — умумий ўйини» шiori остидаги йиғилиши бўлиб ўтди.

• 25 — 27 ноябрь кўнлари Наманганда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш ҳамда кишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган минитехнологиялар ва йиғма ускуналар халқаро кўча кўргазмаси бўлиб ўтади. Мазкур тadbир шу йилнинг август ойидан бошлаб мамлакатимизнинг турли ҳудудларида ўтказилаётган туркум кўргазмаларнинг туртинчисидир.

• ЮНЕСКОнинг мадади ва моддий ёрдами шарофати билан Тошкент Давлат университетидеда ЮНЕСКОнинг назарий физика кафедраси очилди.

• Нукусда ноҳукумат ташкилотларини қўллаб-қувватлайдиган Марказ ўз фаолиятини бошламоқда.

• Қаршида «Нодавлат ташкилотларининг инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишдаги роли» мавзусида семинар бўлиб ўтди.

ЖАҲОНДА

• Москвада Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари ҳўкумат бошлиқларининг учрашуви очилди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирли Уткир Султонов унга раислик қилади.

• Парижда Ўзбекистондаги бир қатор корхона ва ташкилотларнинг Франция саноати қўмақлашиши Ассоциациясининг олтин медаллари билан тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Булар орасида «Шарк» наشريёт-матбаа концерни, «Ўзгўлжирхўрхасавдо» акциядорлик ассоциацияси, «Ўзкимёфар» бирлашмаси, «Бизнес — фонд», «Трансбанк» ва бошқалар бор.

• Кеа Хитой Халқ Республикасининг Раиси Цзян Цзэмининг Москвага ташрифи бошланди. Бугун унинг Россия Президенти Борис Ельцин билан норасмий учрашуви бўлиб ўтади. Унда халқаро муаммолар, икки томонлама савдо-иқтисодий муносабатлар масалалари муҳокама қилинади.

• Сахалин ва Хоккайдо префектурасининг губернаторлари Россия — Япония муносабатлари тарихида биринчи марта дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги минтақалараро битимни имзоладилар.

• Югославия Македония ҳудудида НАТОнинг тез ҳаракат қилувчи қўчаларини жойлаштириш режасига қатъий норозилик билдирди.

• Толибонларга қарши иттифоқ раҳбари Аҳмад Шўх Масъуд қўшинлари янги катта ғалабага эришилди. Улар толибонларга қаршли Кобулдан 80 километр шимолда шарқдаги Наҳраб шаҳрини оsonлик билан эгаллаб олишди. Бундан ташқари толибонлар эгаллаб турган бешта кишлоқни бирийўла озод қилдилар.

• Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Кенияда истиқомат қилаётган 5 минг нафар Эфиопия қочқинларини ўз ватанига қайтаришга қаратилган тadbирини бошлади. БМТ вакилининг айтишича, 100га яқин кишидан иборат қочқинларнинг дастлабки гуруҳи Кениядан Эфиопияга жўнатилган. Қолганлар ҳам беш ҳафта давомида ўз уйига қайтади.

• Ханойда Вьетнам Социалистик Республикасида нефтни қайта ишлаш заводини ташкил этиш бўйича Россия — Вьетнам қўшма корхонасининг ҳўжжатлари имзоланди. Лойиҳа қиймати — 1,3 миллиард доллардан иборат.

• Ироқни куросизлантириш бўйича БМТ махсус комиссиясининг ҳамма ходимлари Бағдодга қайтиб келдилар.

• Араб давлатлари лигаси АҚШ ва Буюк Британиянинг Ироқ муҳолифатини қўллаб-қувватлашини қоралади.

• Россия Давлат Думасининг депутаты Галина Старовойтова жума кўни тунда Санкт-Петербургдаги ўз уйи олдидеда отиб ташланди. Жиноятчилар унга автоматдан уч марта ва тўппончадан икки марта ўқ уздилар. Шўнингдек, унинг ёрдамчиси Руслан Линьковни ҳам жароҳатлаб, қўздан гоийб бўлдилар. Ушбу иш юзасидан бешта тезкор-қидирув гуруҳи ташкил этилди. Россия Президенти Борис Ельцин тергов жараёнини ўз назоратига олаётганини айтди.

• Кеа АҚШда Президент Жон Кеннеди ўлдирилганлигининг 35 йиллиги хотираланди.

• Индонезия талабалари сиёсий ислохотлар ўтказишнинг талаб этиб, ана Жакарта кўчаларига чиқдилар. Минглаб ёшлар ҳўкуматга қарши шiorлар остида ўтган ҳафта полиция ва ҳўкумат қўшинлари қўлида ҳалок бўлган 14 нафар талабанинг қотилларини жазолаш ҳақидаги талаблар билан намойиш уюштирдилар.

• Ливия инқилобининг раҳбари М. Каддафи таклифига биноан Зимбабве Президенти Р. Мугаби шанба кўни ўзининг шахсий самолётида БМТнинг Триполига қарши 1992 йили жорий этган ҳаво жазо чораларини бузган ҳолда Ливияга келди.

• АҚШ ҳўкумати Моника Левински овози ёзилган 20дан зиёд ленталарни сотувга қўйишини эълон қилди. Маълум бўлишича, Левинскининг ходими уни телефонда ким билан, нима мавзуда гаплашганини махфий тарзда ёзиб олган. Гувоҳининг айтишича, бу ленталар сотувга чиқарилса, мўмайгина даромад келтириши мумкин. Айни пайтда АҚШ конгрессидедаги демократлар ҳамда республикачилар партияси ўртасида ушбу мавзу борасида қайтадан баҳс-мунозаралар бошланди.

• Исроиел авиацияси кеа арталлаб Жанубий Ливан ҳудудлари бўйлаб янги ракета зарбаларини берди.

• Бутун дўнғага таниқли бўлган америкалик кинорежиссёр Алан Пакула Нью-Йорк қийнадидаги автомобиль йўлида автохалокат натижасида ҳаётдан кўз юмди. Йўлда ётган металл кувар парчаси бошқа машина гилдираги тағидан отилиб кетиб, Алан Пакула автомобильнинг пешойнасиндан унинг бошига келиб тегди.

Яқин кунларда халкимиз ўзининг улуғ байрамларидан бири — Конституция кунини кенг нишонлайди. 6 йил! Тарих учун бир лаҳзалик давр. Бироқ ушбу йилларда эришилган муваффақиятлар анча залворли. Айни пайтда таъкидлаш керакки, бу — чегара эмас.

Ўзбекистон — улкан имкониятлар мамлакати. Ўзбекистон жугрофий жиҳатдан қўлай минтақада, бой табиий заҳираларга эга, иқлими турт фаслда ҳам ҳужалик юртиш мумкин бўлган даражада, барқарорлик, тинчлик ҳукмрон бўлган, энг муҳими, юксак салохиятли, меҳнаткаш халқ истиқомат қиладиган юрtdи. Бундай реал шарт-шароитларда инсон ва фуқароларнинг бутун интеллектуални амалга ошириш, юзга чиқариш мақсадида навбатдаги босқичда қонун ҳужжатлариға эҳтибж сезилади. Табиийки, қонун ҳужжатлари жамият

**Ўзбекистон Республикаси
Конституцияси кунини олдидан**

ҚОНУНЛАРНИНГ ҚОНУНИ

аъзоларининг сиёсий, ижтимоий фаоллигининг кўзгуси, ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятининг индикаторидир. Бунда энг аввало, қонун ҳужжатларида белгиланган ҳуқуқ ва эркинликлардан фуқаролар нечоғлик фойдаланаётганлиги, давлат органлари ва мансабдор шахслар уларга қанчалик риоя қилаётганлиги, шуларни муҳимдир.

Шубҳасиз, бу борада мамлакатимизда инсон ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқ ва эркинликлари ва бурчларининг ҳуқуқий кафолати ҳисобланган Конституция муҳим ўрин тутди. Конституция шуниси билан аҳамиятлики, унда жамиятда содир бўлиб турадиган у ёки бу ҳолатлар энг умумий тарзда, конституцион даражада нормаланди, ҳуқуқий тўз берилди. Кейинчалик бу ҳолатлар жорий қонун ҳужжатларида (қонунларда, Президент Фармонларида, ҳукумат қарорларида ва ҳокзо) етарлича ривожлантирилди. Амалдаги Конституциянинг турли моддаларида жами 61 та ҳолат бўйича бевоқиф турли қонунларга ҳавола қилинади, билвоситалари яна аллақачна. Шу маънода айтиш мумкинки, Конституция — қонунларнинг қонуни. Конституция олий иридик қўчга эга бўлган, ҳамма учун умуммажбур бўлган ёзма ҳуқуқий ҳужжатдир. Бинобарин, «мазкур Конституциянинг бирорта қоида» си Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқ ва манфаатлариға зарар етказадиган тарзда талқин этилиши мумкин эмас» (Конституциянинг 16-моддиси).

Юқоридаги билвосита ҳавола қилинган ҳолатлар бўйича Конституциянинг 53-моддасига тўхталамиз. Газетхон учун тушунарли бўлиши мақсадида ушбу моддадан айнан келтирамиз:

«Бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқий ҳуқуқини тан олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлилигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди.

Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир. Мулкдор фақат қонунларда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулкдан маҳрум этилиши мумкин».

Ушбу модда бўйича қуйидаги ҳолатларни алоҳида кўрсатиш мумкин:

1. «Бозор муносабатлари» иборати биринчи бор ва фақат бир марта ушбу моддада нормаланди. Бу билан бозор муносабатларининг бирламчи ҳуқуқий манбаи Конституция деган хулосага келамиз. Мазкур моддадаги ушбу ҳолатни кейинчалик Ўзбекистон Республикасининг бошқа жорий қонун ҳужжатларида ривожлантирилганлигини кўрамиз. «Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришнинг рағбатлантириш тўғрисида», «Банкротлик тўғрисида», «Товар бозорларида монополистик фаолиятни қечлаш ва рақобат тўғрисида», «Табиий монополиялар тўғрисида», «Қимматли қўғозлар бозорининг фаолият кўрсатиш механизми тўғрисида», «Эркин иқтисодий зоналар тўғрисида», «Ҳўжалик юртыуви субъектлар фаолиятининг шартномавий — ҳуқуқий базаси тўғрисида»-ги қонунлари, мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотларнинг иккинчи босқичини бошлаб берган Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 йил 21 январьдаги «Иқтисодий ислохотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги Фармони шулар жумласидандир. Бироқ бу борадаги сайй-ҳаракатларимизнинг гултожи Ўзбекистон Республикасининг 1995 йил 25 декабрь, 1996 йил 29 августда тасдиқланган ва 1997 йил 1 мартдан амалга киритилган Фуқаролик Кодекси бўлди. Фуқаролик Кодекси ҳақида гапирганда, мамлакатимиз Президентининг «Фуқаролик Кодекси — бозор муносабатла-

рининг Конституцияси» деган фикрларини эслатиш зарур ва етарли. Чиндан-да, ушбу Кодекс бозор муносабатларида тарафлар ўртасидаги ҳуқуқ ва бурчлар вужудга келишининг асоси бўлган шартномаларнинг 39 турини тартибга солади. Амалдаги Фуқаролик Кодекси яна шуниси билан қадрлики, фуқароларнинг ҳуқуқ лаёқатини анчайин кенгайтди: хусусий мулк ҳуқуқи, қонун таъкидламаган исталган фаолият тури билан шуғулланишлари, ёлланма меҳнатдан фойдаланишлари, юридик шахслар ташкил этишлари, етказилган маънавий зарарни ундириб олиш, машғулот тури ва яшаш жойини эркин танлашлари қабиолар. Бу билан у фуқароларнинг бор табиий имкониятларини юзга чиқаришга мустақам ҳуқуқий замин бўлди.

II. Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Мулкчилик шаклининг хилма-хил бўлиши — бозор иқтисодиёти муносабатларининг бирламчи талабидир. Бунда энг му-

ликасининг Фуқаролик Кодекси, Меҳнат Кодекси, «Тадбиркорлик тўғрисида», «Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида», «Деҳқон ҳўжалиги тўғрисида», «Кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришнинг рағбатлантириш тўғрисида», «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида», «Концепсиялар тўғрисида»-ги қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 йил 21 январь «Иқтисодий ислохотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги Фармони ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиди.

V. «Давлат барча мулк шакллари-нинг тенг ҳуқуқлилигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди». Давлат қандай йўллар орқали буни таъминлайди. Бу норма Фуқаролик Кодексида бир қадар ривожлантирилди. Шахсларга тегишли мулклий ҳуқуқлар бузилганда улар:

- бузилган ҳуқуқни тан олдириш йўли билан;
- ҳуқуқ бузилишидан олдинги ҳолатни тиклаш йўли билан;
- битимни ҳақиқий эмас деб топиш ва унинг ҳақиқий эмаслиги оқибатларини қўллаш йўли билан;
- давлат органининг ёки фуқаронинг ўзини-ўзи бошқариш органининг ҳужжатини ҳақиқий эмас деб топиш йўли билан;
- шахсининг ўз ҳуқуқини ўзи ҳимоя қилишиға йўл бериш орқали;
- етказилган зарарни (бунда ҳақиқий зарар ҳам, бой берилган фойда ҳам назарда тутилиши мумкин) қоплатиш йўли билан;
- неустойкалар ундириш орқали;
- маънавий зарарни қоплаш билан;
- мавжуд ҳуқуқий муносабатларни бекор қилиш ёки ўзгартириш йўли билан;
- давлат органининг ёки фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органининг қонунга зид ҳужжатини суднинг қўлламаслиги устули орқали ҳимоя қилинади.

Мавжуд ҳуқуқнинг бузилиши ёки поймол қилиниши процессуал тартибда ҳуқуқдорнинг тўғридан-тўғри судга ёки ҳўжалик судига мурожаат қилишиға асос бўлади.

VI. Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидадир. Бу нарса ҳақида биз алоҳида тўхталмаймиз, V бандда бунга бир қадар тўхталдик. Энг муҳими, юқорида таъкидлаганамиздек, Фуқаролик Кодексининг талабига кўра, бугунги кунда хусусий мулк бўлган мол-мулкнинг миқдори ва қиймати чекланмайди.

Оммавий мулк эса, Республика мулки ва маъмурий-ҳудудий тузилмадан мулкдан (муниципал мулк) иборат бўлган давлат мулкдир. Масалан, ёр энг умумий ҳолда давлат мулкдир, бошқа субъектларға эса ашёвий ҳуқуқлар асосида (фақат фойдаланиш ҳуқуқи ўтади) тегишли бўлиши мумкин.

III. Давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқий устулини тан олиб, алоҳида «Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида» қонун қабул қилди. Бозор муносабатлари шароитида истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари устувор саналди. Ушбу қонунға кўра, истеъмолчи:

- товар (иш, хизмат) ҳақида, шунингдек ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи) ҳақида тўғри ва тўлиқ маълумот олиш;
- товар (иш, хизмат)ни эркин танлаш ва унинг тегишли даражада сифатли бўлишини талаб қилиш;
- товар (иш, хизмат)нинг хавфсиз бўлишини талаб қилиш;
- ҳаёти, соғлиги ва мол-мулки учун хавфли нуқсон бўлган товар (иш, хизмат), шунингдек ишлаб чиқарувчи (ижрочи, сотувчи)нинг гаирикунуний ҳаракати (ҳаракатсизлиги) тўғрйли етказилган моддий зиён, маънавий зарарининг тўлиқ ҳажмда қоплалишини талаб қилиш;
- бузилган ҳуқуқлари ёки қонун билан муҳофаза этиладиган манфаатлари ҳимоя қилилишини сўраб судга, бошқа ваколатли давлат органлариға мурожаат этиш;

истеъмолчиларнинг жамоат бирлашмаларини тузишлари қаби ҳуқуқларға эгадирлар.

IV. «Давлат иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини кафолатлайди». Бугунги кунда мамлакатимизда Ўзбекистон фуқаролари, фуқаролиги бўлмаган шахслар, чет эл фуқаролари, шунингдек ажнабий юридик шахслар, хорижий давлатлар қонун йўл қўйган дорадраларда эркин иқтисодий фаолият юртишлари мумкин. Товарлар, хизматлар ва молиявий маблаглар Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудига эркин ҳаракатда бўлади. Бу дегани — айтилиш, тошкентлик тадбиркор Қаришда жойлашган кўмас мулкни сотиб олиши ёки Миср фуқароси Тошкентда маъишй хизмат уйи очиши ёки нукуслик жаноб Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкнинг (ТИМФБ) Тошкент шаҳар Миробод бўлимиға ўз сармоясини қўйиши мумкин. Бугунги кунда тадбиркорликка кенг йўл очилди. Буни 3000 дан ортиқ қўшма корхоналар, 10.000 дан зиёд деҳқон, фермер ҳўжаликлари, кўп миңг сонли яқка тартибдаги тадбиркорлар (кичик ва ўрта бизнес кишилари) «армияси»нинг вужудга келганлиги билан изоҳласа бўлади. Демак, бозор иқтисодиёти кишиларнинг бутун салохиятини юзга чиқармоқда. Бугун «ишламаган — тишламайди» ибораси тобора воқеликка айланмоқда. Табиийки, булар ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Бу — етарлича нормал даражада бўлган иқтисодий ва ҳуқуқий заминда юз беради. Юқоридаги ҳолатларни Ўзбекистон Республикасининг бир қатор қонун ҳужжатлари, жумладан, Ўзбекистон Респуб-

Тошкент «Мотор» заводи фақат республикада эмас, балки Марказий Осиёда ҳам замонавий маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи йирик корхона ҳисобланади. Жамоянинг асосий мақсади рақобатбардор, сифатли, жаҳон андозаларига мос маҳсулот ишлаб чиқаришдан иборат. Бу ҳақда биз директор Владимир Одилов шундай деди:

— Заводимиз асосан «Тошкент трактор заводи» учун шартнома бўйича замонавий «Камминз» двигателларини етказиб беради. Биз ўтган йили 3000 дона «Камминз» двигателларини йиғдик. Бу техникаларнинг барча қисмлари Англиянинг Дарлингтон шаҳрида жойлашган «Камминз»

компаниясидан келтирилиб, заводда йиғилди. 1998 йилда эса 2000 тадан ошмироқ «Камминз» двигателлари йиғишни режалаштирганмиз.

Таҳриба алмашиш

барча юридик ҳужжатлар тайёрлаб қўйилди. Бу қўшма корхона ўзимизда двигателнинг энг асосий қисми бўлган цилиндрлар блоқи, тирғақли ўқ ва бошқа 40 га яқин қисмларни

ти ишлаб чиқарамиз. Яқин йиллар ичида 6 цилиндрли дизель ёнилғиси билан ишлайдиган тежамкор «Камминз» двигателларини ҳам ишлаб чиқаришға киришамиз. Янги маҳсулотимиз оғир юк автомобиллари ҳамда автобуслар учун мўлжалланган бўлади. Шунингдек УАЗ автомобиллари учун ҳам двигателлар ишлаб чиқаришни мўлжаллаб турибмиз. Шу кунларда бу тўғрида битим тузиш арафасидамиз. Бу техникалар ўзимизда бензин ёнилғиси билан ишлайдиган замонавий «Нексия», «Дамас», «Тик» автомобиллариға ўрнатилади. Бу режаларимизни амалға оширсак, минглаб одамларға янги иш жойлари пайдо бўлади.

Илҳом ШЕРМУХАМЕДОВ.

Саноат

РЕЖАЛАР — АМАЛДА

маъносида мутахассисларимиздан бир гуруҳини Дарлингтондаги заводға юбордик ва бунинг натижасида ўзимизда сифатли двигателлар йиғиш имконияти яратилди. Албатта Англиядан двигателни бутловчи қисмларни олиб келиб, йиғиш анча қимматга тушмоқда. Ортиқча харажатларға чек қўйиш учун «Камминз» компанияси билан шу йилнинг 25 нояб-рдагида жаҳон андозаларига мос экспорт маҳсуло-

ишлаб чиқаради. Бу ишға «Ўзқишлоқҳўжалиқмашхолдинг»ға қарашли бир қатор корхоналар жалб қилинади. Улар зиммасига «Камминз» двигателларини айрим қисмларини ишлаб чиқариш юклатилади. Натижада маҳсулот нархи сезиларли даражада арзонлашади.

Келажакда қўшма корхонамиз замонавий янги технологик дастгоҳлар билан тўла таъминланади. Улар ёрдамида жаҳон андозаларига мос экспорт маҳсуло-

Анжуманлар

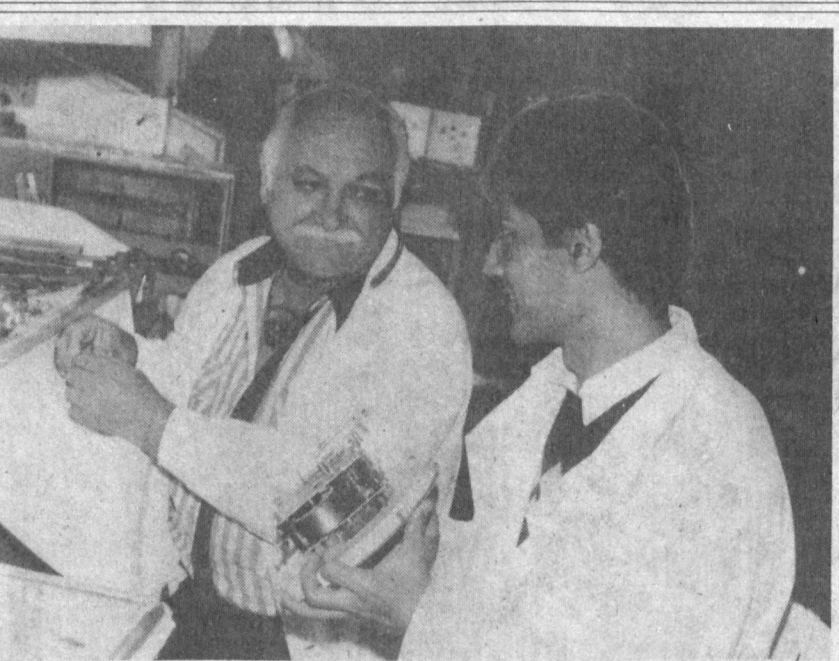
ЭКОЛОГИК ТАРБИЯГА БАҒИШЛАНДИ

Халқаро «Экосан» экология ва саломатлик жамғармаси Республика Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети билан ҳамкорликда «Экологик таълим-тарбиянинг педагогик муаммолари» мавзусида илмий-амалий анжуман ўтказди.

Унда «Экосан» жамғармаси раиси Юсуф Шодиметов, Тошкент Давлат педагогика университети ректори Б.Қоди-ров, «Оила» илмий-маъишй марказининг директори Ойиса Мусурмонова ва бошқалар ёш авлодға экологик таълим беришда кадрлар тайёрлаш бўйича юзга келаятган муаммолар ҳусусида атрофлича фикр билдиришди.

Анжуман дастуриға асосан иштирокчилар уч шўбаға бўлиниб иш олиб боришди. Тадбир нияҳида тасвиямалар ишлаб чиқилди ва тасдиқланди.

Назокат УСМОНОВА.

Пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган «Мархабо» ҳиссадорлик жамияти-нинг 3-цеҳида таҳрибли усталар меҳнат қилишади. Улар буюртмаларни ўз вақтида сифатли баҳариб миқдорлар ҳурматиға сазовор бўлишмоқда. СУРАТДА: соатсоз усталар Семен Мушйибов ва Алик Манахйимовлар иш юзасидан маслаҳатлашмоқда.

Усмон Усмонов олган сурат.

Эшик очилиб, хонаға басавлат киши кириб келди. Саломлашишни ҳам унутиб, ўз эътирозларини билдири кетди:
— Бу қанақаси, ахир. Ҳа-ҳуқуқимизни ҳимоя қиладиганлар ҳам борми ўзи? Бугун келиб пул тўламадинг деб газингни ўзиб кетишса, эртасига яна бир баҳона билан электр таъминотида бутунлай маҳрум этишса...

Вазиятни юмшатиш учун уни ўтиришға тақлиф этдик ва кейин мақсадға ўтдик:

— Сал тушунтириброк гапиринг.

Каттагина фирманинг бошлиғи, оиласи бадавлат, тағида бир эмас, иккита машинаси бор, бунинг устиға яқинда да-ғиллама тўй қилган (Кейинчалик бу ҳақда сўраб-суриштириб билиб олдик), ҳамма нарсаса қурби етадиган бу кишининг электр ҳақини тўлашға келганда қўли «калталиқ» қилиб ва шу тўғрйли назоратчилар унинг хонадонидан электр тоқини ўзиб қўйганлиги учун таҳририятимизға шикоят қилгани келганлиги бизни ҳам таажуб-га солди. Қаранг, оқ-қорани таниган бир инсон ўз қилишмини била туриб ўзини ҳақ, ўзгаларни но-ҳақ деб турса.

Афсуски, бундайлар орамизда кўп. Буни биз Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонаси раҳбарлари билан бўлган суҳбатимиздан билиб олдик.

Кўлимиздаги ҳисоб-китобларға қараганда бир кунда Тошкент шаҳри учун ўртача 12-15 миллион қиловатт-соат электр энергияси сарфланаркан. 530 миң маъишй истеъмолчи бўлиб, шундан 50 миңга яқини электр ҳақини ўз вақтида тўламайдиган қарздорлар экан.

Жамоамиз Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йилнинг 4 ноябрида «Аҳолининг уй-ҳўй коммунал хизматлар ва электр энергияси учун ҳисоб-китоб қилишларини яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги қарори моҳиятини аҳолиға етказиш юзасидан, бирмунча ишларни амалға оширишмоқда, — дейди Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонаси директорининг ўринбосари Бахтиёр Акбаров.

Лекин бу борадаги иш бизни қаноатлантир-

майди. Тўғрйроғи ҳам қўпчилик жойларда боқибегамлик қайфияти ҳукм сурмоқда. Хусусан қарздорлар орасида йирик корхона ва фирмаларнинг борлиғи ажабланарлидир. Масалан, шундайлар жумласига «Экскаватор» заводини кири-тиш мумкин. Унинг қар-

тармоқлари идораларининг ҳодимлари ўз асосий ишларини бир ёққа қўйиб, уйма-уй юриб электр энергияси тўловларини ундириш, қарздорлик бўйича тегишли ҳужжатларни туман ва шаҳар судларига, прокуратура идораларига бериш билан шуғулланишға мажбур бўлмоқдалар. Бунинг устиға ўзбошимчалик билан электр тармоғини улаб олаётган хонадонлар ҳам бу соҳа ишини янада қўлатириб юборди.

Шундайлар қаториға Чилонзор туманидаги 38-уйнинг 25-хонадонидан истикомат қилувчи Равшан Абдукаримов, шу тумандаги 4-уйнинг

Аччиқ, аммо очиқ гап

ЧИРОҚ ҲАҚИНИ ҚАЧОН ТўЛАЙСИЗ?

зи қамайиши ўрниға йил сайин ошиб бормоқда. Ҳозир корхонанинг бир-гина ётоқхоналари бўйича биздан қарзи 718 миң сўмини ташкил этади. «Ливинтул» фирмаси ҳам қарздорлар пойғасида юқори поғоналарни эгаллаб турибди. Унинг қарзи 400 миң сўмдан ошиб кетди. Шунингдек, «Ўжшқун» кичик корхонаси 400 миң, «Сўғдийна» фирмаси 260 миң, «Сайидисломхон» хусусий корхонаси 246 миң сўм миқдоридан биздан қарздор.

Истеъмолчиларнинг электр энергияси тўловларини ўз вақтида бажармаслиги қўллаб муаммоларға сабаб бўлмоқда. Шу ўринда бир рақам келтирсак, масала янада ойдинлашадди. Бир қиловатт-соат электр энергияси сарфи учун истеъмолчидан 3 сўм миқдоридан пул оли-нади. Аслида эса шунча энергия ишлаб чиқариш учун давлат бир неча баравар ортиқча сарф-харажат қилади. Бу ўринда аҳолидан қолган тўловларнинг катта қисми давлат томонидан қоплалиши ўз-ўзидан кўриниб турибди.

Бугунги кунға келиб пойтахтимизнинг энг катта туманларидан ҳисобланган Мирзо Улугбек туманида қарздорлар сони 5491 кишини ташкил этади. Бошқа туманлардаги аҳвол ҳам бундан яхши эмас. Эндиликда электр

48-хонадони бекаси Ирина Нехароших, Собир Раҳимов тумани, «Қорақамш даҳасидаги 51-уйнинг 54-хонадонидан яшовчи Аҳмад Ҳайдаровларни (бу рўйхатни ис-таганча давом эттириш мумкин) киритиш мумкин.

Текширув давомида биз бир хонадонда бўлдик. Суриштирсак қўшқават гиштли иморатда шохона ҳаёт кечиравган бу хонадоннинг электр энергияси тўло-ви бўйича қарзи 10 миң сўмдан ошиб кетибди. «Нега шунақа», деган сўроғимизға хонадон соҳибаси Нурия Маткаримова уялмай-нетмай оиладаги «етишмовчиликни» рўққак қилди. Кейин бизни назоратчилар деб ўйлади шекли ялина кетди:

— Илтимос, ҳисобдондаги рақамни бироз қамай-тириб беринглар, барака топкурлар. Шу билан давлатники қамайиб қолмас, ахир. Яширишға ҳоҳат йўқ, албатта. Нурсозлар орасида бундай қинғир ишға қўл урадиган айрим чапдастлар ҳам учраб туради. Балки бу ўша асоратнинг ҳу-ружидир. Шу ўринда биз уларға фақат бир нарсани — қинғир ишининг қийғи қирқ йилдан кейин ҳам очилишини эслатиб қўймоқчи эдик, ҳолос.

Энди асосий мавзуга қайтайлик. Ҳозир корхона сардафтарини бирма-бир варақласангиз ойлаб эмас, ҳатто йиллаб электр қар-зини тўламаётганлар

рўйхатига кўзингиз тушади. Қизиги шундаки, уларнинг аксарияти «етишмовчилик» учун эмас, балки лоқайдик, яна ҳам тўғрйроғи масъулиятсизлик қилиб бундай ноҳуш ҳолларға йўл қўётганларининг гувоҳи бўласиз. Масалан, Мирзо Улугбек туманидаги Мирзаахмад Аминов, Собир Раҳимов туманида истикомат қилувчи Рўзибой Тўракулов, Миробод туманида яшовчи Ирина Димовалар оиласини ночорлар қаториға киришти бўл-майди. Лекин нописандлик, бебарволик сабабли уларнинг бугунги кундаги қарзи 4 ми-нган 11 миңг сўмгача бориб етган.

Корхонанинг хизмат бошлиғи Шоакбар Жамол-ов бизға қуйидагиларни гапириб берди:

— Ҳозир ҳисобимизда 1997 йилдан бери электр ҳақини тўламаётган ми-жозлар сони ҳам қўллаб учрайди. Хусусан Улугбек шаҳарчасининг Бобур кўчасидаги 14 «б» уйнинг 9 хонадонидан яшовчи Константин Шиглов, Шайхонтохур туманида жойлашган 20-уйнинг 25 хонадонидан яшовчи Феруза Сулаймонова ва бошқалар шулар жумласидандир.

Қарздорлар рўйхатиға назар ташлар экан-миз, шаҳримизнинг турли туманларида яшовчи Гулнора Макси-дулова, Владимир Куртаев, Феруза Шохидова, Мўътабар Музаффарова ва бошқа юзлаб оилаларни уч-ратдик.

Хулоса қилиб айтмоқ-чимизки, ушбу мақолани ёзишда мақсадимиз зиммадаги масъулияти-мизни тўғри англаб, бозор иқтисодиёти талабига кўра иш юртишнинг тақ-лиф этишдан иборат. Зе-ро, улуг мақсадлар — Ва-тан равнақи, юрт фаро-вонлиғи йўлида хизмат қилаётган эканмиз, бу нарса биздан биринчи навбатда талабчанликни, оддий инсоний бурчимиз-ни унутмаслигимизни, боқимандалик, нописандлик қайфиятидан бутунлай холи бўлишимизни тақ-зо этади. Хонадонимиз-нинг қанчалик қароғон бўлиши биринчи нав-батда ўзимизға боғлиқ эканлиғи ана шулардан ҳам кўриниб турибди!

Мақсуд ҚОВИЛЖОНОВ.

Яккасарой тумани ҳокимлигида Тошкент шаҳар хотин-қизлар кўмитаси ва «Аёл ва жамият» институтига ҳақдорликда «Аёл, инқилоб, оила» оила-вий муносабатларининг ҳуқуқий асослари» мавзусида семинар бўлиб ўтди.

Тадбирлар

ЖАМИЯТ АСОСИ

Унда туманда фаолият кўрсатаётган маҳалла хотин-қизлар кенгашларининг раисла-ри, маҳалла фаоллари, шу-

Семинар иштирокчилари «Аёл ҳуқуқи — инсон ҳуқуқи», «Ислом динида — аёл ҳуқуқи», «Оилани режалаш-тиришда — аёлнинг ҳуқуқи» ва шу каби қўллаб маъзу-ларда суз юртирдилар.

Мохира КАРИМОВА.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг тўй-ҳашамлари, оилавий тантаналари, марҳумлар хотирасига бағишланган маросимларни тартибга солиш тўғрисидаги Фармон эълон қилиниши муносабати билан Чилонзор тумани ҳокимлигида ошқора мулоқот ўтказилди.

Тумандаги турли ўқув муассасалари раҳбарлари, маҳалла кўмитасининг оқсоқоллари, масжид имомлари, хотин-қизлар кенгашининг раислари иштирок этган ушбу йиғилишда қатнашчилар тўй-ҳашам, маъракалар хусусидаги Фармонни чуқур муҳокама этишиб, унда айтилган ҳалқимиз кўнглидаги гаплар ўз аксини топанлигини таъкидлаб ўтдилар. Шунингдек, тумандаги турли хилдаги йиғин-маъракаларни Фармон билан ҳамоҳанг тарзда ўтказиш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида ҳам фикрлар билдиришди.

• Обид АХМЕДОВ, туман ҳокимининг ўринбосари;

— Президентимизнинг тўй-тантаналари, турли маросимлар ҳақидаги Фармони халқимиз дилидаги гаплар бўлди. Ҳақиқатан ҳам кейинги пайтларда мустақилликни, озодликни бошқача тушуниб ўз билганларича дабдабаозликка, шўхратпарастликка берилиб, ўз мансабларини суниётимол қилаётган, кибру ҳавога берилган айрим шахсларнинг ноаъло ишлари мана шундай Фармоннинг чиқишига сабаб

Муносабат

ХАЛҚ ДИЛИДАГИ АЙНИ МУДДАО

чи бўлди. Улар ҳаддидан ошиб, меъёр чегарасини бузиб, ҳаттоки гуруримиз бўлган миллий валюта-миз — сўмини ҳам оёқости қилиб сочиш даражасига ҳам етдилар. Шу боис ҳам Президентимизнинг ушбу Фармонини халқимизни сергакликка ундовчи, соғлом турмуш тарзини ҳимоя қилувчи одамлар орасида рўй берадиган бир-бирини камситиш ҳолатларига чек қўйдиган қалқон дейиш мумкин.

• Муборак ЮНУСХУҲАЕВА, Тошкент шаҳар «Маҳалла» хайрия жамғармаси раисининг ўринбосари;

— Дарҳақиқат бугунги кунда айрим оёғи ердан узилган, шўхратпарастлик ва мансаб отига минган баъзи кимсалар орасида тўй-ҳашамлар, ҳаттоки, марҳумларни эслаш мақсадида ўтказилаётган маъракаларда ҳам ортиқча дабдабаозликлар юз бераётган. Эълон қилинган Фармон бугунги бозор иқтисодиёти шароитида турли маросимларни ўтказишда енгиллик туғдиради. Тўйларда яйраймиз. Бироқ ҳаддидан ошса ранжиймиз. Шу сабабли ҳам ранжимаслигимиз учун меъёрдан ошмасликка эришмоғимиз даркор. Меъёрдан ошмаслик эса кўп ҳолларда аёлларга, опа-сингилларимизга ҳам боғлиқлигини ҳеч биримиз инкор этмасак керак. Негаки, улар тугун-туғун сарпо, тоғора-тоғора турли пишириқларни уйиб, ҳаддан ташқари исроф қилиб юборадилар. Шунинг ўрнига келинчақларимизга, қизларимизга ҳаё, ибсо сарпосини кийдирасак бахтли, пойдевори мустаҳкам оила қуришлариға замин ҳозирлаган бўламиз. Мана шу Фармондан тўғри ҳулоса чиқарган хотин-қизларимиз доимо сергак бўлмоқликларни лозим.

• Рафиқ ТУРСУНОВ,

«Қатортол» маҳалласининг оқсоқоли:
— Президентимизнинг Фармонларида айтилган гаплар ўз ифодасини топан. Ҳақиқатан ҳам кейинги пайтларда ҳаволаниб кетган, бурни остида нарини кўра олмай, фақатгина ўз манфаатини ўйловчилар дабдабаозликка руҳ қўйдилар. «Қиз узатганга қирқ йил тегма», деган ибора бежиз айтилмаса. Нахотки, мана шундай пурмазю иборалардан айрим кимсалар етарли тўхтамага кела олмасалар. Менинг фикримча, ўзимизнинг асрлар оша бизгача етиб келган аъёнларимиз, барчага кўз-кўз қилса арзигулик тўй-маросимларимиз баъканалашган бугунги кунда тўй-ҳашам ва урф-одатлар комиссиясини қайтадан қўриб чиқиб, тузмок лозим.

Мунозарда барчани тўқилантирган, бутун аҳолининг диққат-эътиборидаги мулоҳазалар, Фармоннинг ўта долзарблиги хусусида фикрлар билдирилди. Дарҳақиқат, шўхратпарастлик, атрофдагиларни менсимаслик каби ҳолатлар юз бераётган бир пайтда «Сен мендан, мен сендан қўлайман» қабилида иш тутишлар юзага келмоқда, ўзгаларга тақдир қилиб, қарз ботқоқига ботиб бўлсада дабдабали маросимлар, ҳаттоки, марҳумлар хотирасини нишонлаш маросимлари ҳам қаҳвахоналарда ўтказилаётган даврда бу Фармоннинг эълон қилиниши барчага, айнқкса оддий халқ дилидаги айтилган муддао бўлди. Ўзгаларга тақдир қилиб, қарзга ботаётганларнинг бу қилиқлари ҳатто Оллоҳга ҳам ёқмайди. Ахир қарганинг юришини қилган читтакининг оёғи керилиб кетади, деб бекорга айтишмаган. Елка баробар қарзга ботган одам вафот этса унинг болачақиси қарзларни уза оладими, йўқми? Шу тўғрисида ҳам меъёр даражасидан ошмаслик керак. Агарда «бойвачча»ларнинг мол-дунёси қўяйиб кетса мактаб-боғчаларга инъом этсинлар. Юртимиз, келажакимизнинг ҳақиқий бойваччалари ана шу ерда воёга етадилар.

Назира НАЗАРОВА.

Шаҳар шахсий турар жойларни хисобга олиш ва назорат қилиш бошқармасининг пойтахтимизнинг барча туманларида ташкил этилган инспекциялари юмушлари кенг қамровлидир. Чилонзор туманидаги ишлаб чиқариш умумжой инспекциясида бўлганимизда бунга амин бўлдиқ.

Мазкур идора фуқаролар ўртасидаги уй-жойларни олди-соти, ҳаё қилиш, меросга қолдириш каби ҳолатларга маълумотномалар бериб, уларни нотариал идора тасдиқидан ўтган инспекция рўйхатидан ўтказидаи бу шундан сўнггина фуқаро турар жойнинг ҳақиқий эгасига айланади.

Идорада ишлаётган йигирма нафар муҳандис-техник ходимларнинг хизматидан аҳоли мамнун бўлмоқда. Идорага ариза, шикоят, масала ҳал қилиш бўлаётган бўлганларнинг барчаси ўз юмушларини тез ва энг асосий ҳушмуомалалик билан ҳал этилганлигидан хурсанд бўлиб чиқиб кетатганликлари гувоҳи бўлдиқ.

— Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас, — дейди идора бош муҳандиси Мирзохид Муллажонов. — Кўпчилик фуқаролар бизга мурожаат қилганидан кунлари учун иш жойларидан руҳсат сураб келадилар. Биз бунга тўғри тушунган ҳолда ортиқча сансалорликка йўл қўймасликка иложи борича ҳаракат қиламиз.

Идоранинг бажарадиган

АҲОЛИ МАМНУН

ишларидан яна бир муҳими — бу турли йилларда фуқаролар томонидан ўзбошимчилик билан қурилган уй-жой бинолари, қўшмича, ёрдамчи биноларни қўнунлаштириш, уларнинг режасини чиқиб беришдир. Мазкур масала ҳам жуда муҳим бўлиб, кейинги йилларда бу борада меҳнаткашлардан қўллаб аризалар тушмоқда. Бу борада идора ходимлари, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 187-моддаси талабларидан келиб чиққан ҳолда ҳар бир аризани муаммалар ўрганиб чиқиб,

мазкур масалани имкон қадар ижобий ҳал қилишга ҳаракат қилдилар.

Идора хизматчиларининг яна бир вазифаси — бу уй-жойларни расмийлаштириш жараёнида қалбаки ҳужжатларнинг пайдо бўлмаслиги олдини олишдир.

— Уй-жой муаммоси, — дейди идора раҳбари Нодир Умаров, — киши вафот этган ҳам тугамайди. — Уй-жой ўз

Хизмат

Шуни таъкидлаб ўтиш лозимки, яқинда идора компьютерга эга бўлди, энди кўпгина манбаларнинг компьютерга жойлаштирилиши ишда енгиллик туғдирмоқда.

Ишлаб чиқариш умумжой инспекцияси яқинда туман ҳокимлигининг қарорига биноан тўққиз қаватли бинонинг биринчи қаватига қўриб ўтди. Мазкур жой шалар божқармасининг ёрдами ҳамда идора хизматчиларининг саъй-ҳаракатлари билан таъмирдан чиқарилмоқда.

Ишлаб чиқариш умумжой инспекциясида бўлганимизда уруш ва меҳнат фахрийлари,

кекса отахон ва онахонларга, ёш болали аёлларга бу ерда етарли қўлайлик ва имтиёзлар яратилганига гувоҳ бўлди. Жумладан уруш қатнашчилари, афрон урушининг иштирокчилари ва ҳам таъминланган билалар идора бажарган иш учун тўланадиган солиқнинг элик фоизини тўлайдилар.

Идора суд, прокуратура органларининг сўровларига биноан у ёки бу уй-жойнинг кимга тегишли ва унинг нархи ҳақида маълумотномаларни ҳам бериб боради, фуқароларга расмий қабул қилинган бошқа кўнлар ҳам турли маслаҳат билан ёрдам беради.

Шуни таъкидлаб ўтиш лозимки, яқинда идора компьютерга эга бўлди, энди кўпгина манбаларнинг компьютерга жойлаштирилиши ишда енгиллик туғдирмоқда.

Шавкат ЁҚУБОВ.

Президентимиз Ислон Каримовнинг маънавиятни тиклаш, тўғилиб ўсган юртида ўзини бошқалардан кам сезмай, бошини балад кўтариб юриши учун инсонга, албатта тарихий хотира керак, деган пурмазю сўзларига ҳамоҳанг тарзда Марказий Осиёдаги энг йирик билим масканларидан бири ҳисобланувчи Тошкент Давлат иқтисодиёт университетида «Университет тарихи» музейи фаолият кўрсатмоқда.

— Ушбу музейни ташкил этиш орқали университетимиз ёшларини маънавий баркамол авлод қилиб воёга етказиш, уларга ўқув даргоҳимиз ҳамда бу даргоҳни битириб, ҳозирда турли жабҳаларда эл-юртимиз равнақи йўлида меҳнат қилаётган азиз зотлар ҳақида маълумот беришни асосий мақсад қилиб қўйганмиз, — дейди музей директори Лутфулла Илҳомжонов. — Шунингдек, талабалар дарслар давомида олган назарий билимларини мустаҳкамлаш мақсадида шу ердаги турли экспонатлардан фойдаланган ҳолда амалий машғулотларни ҳам ўтказиш имкониятига эга бўлдилар. Бундай усулда — назария ва амалиётнинг бирдай олиб борилиши уларнинг пухта илм эгаллаб, ўз соҳасининг етук мутахассислари бўлиб етишишларида муҳим аҳамият касб этади.

Уч бўлимдан иборат бўлган бу музейда турли даврлардаги иқтисодиёт шароитлар, уларнинг хусусиятлари ёритилган. Хусусан, Ўзбекистон иқтисодиёт тарихи бўлимида ибтидоий давр деҳқончилиги, чорвачилик ва хунармандчилиги, Буюк йпак йўли — иқтисодиёт тарихининг кўзгуси, исломда иқтисодиёт қарашлар, Темурийлар даври иқтисодиёти, Қўқон, Бухоро ва Хи-ва хонликлари иқтисодиёти мавзусидаги ранг-баранг экспонатлар ўрин олган.

Жумладан ибтидоий давр деҳқончилиги, чорвачилик ва хунармандчилиги мавзусидаги экспонатда Зардуштийлик динининг муқаддас китоби «Авесто»да ҳам муҳим иқтисодий фикрлар — сунъий суғориш асосида деҳқончилик юришти, она табиатини эъзозлаш, ҳайвонларни асраш, тупроқ шароитини яхшилаш масалалари ёритилган бўлса, исломда иқтисодий қарашлар мавзусидаги кўргазмаларда ҳозирги замон иқтисодиёти ва экологияси учун ниятда аҳамиятли бўлган фикрлар баён қи-

линган. Яъни уларда енглар, ичинглар, ҳаё қилинглр, аммо исроф қилманглр, дарё бўйида таҳорат қилсаларингиз ҳам сувни исроф қилманглр, деган ибратли сўзлар ўз ифодасини топан. Темурийлар даври иқтисодиёти мавзусини муҳасамлаштиришда Темурийлар даврига келиб иқтисодиётнинг юқори чўққига чиққанлиги ва бунга албатта афсонавий

ҳар қандай одамни беихтиёр ажаблантиради. Музей залини айланган ҳар бир киши Тошкентда ўрта Осиё халқ университети-нинг 1920 йилда Ленин томонидан эмас, балки 1918 йилда Мунаввар қори томонидан ташкил этилганлигини ҳам етарли далил ва ҳужжатлар орқали билиб олишлари мумкин. Унда ўша даврдаги ўрта Осиё халқ университети-нинг

орқали хорижий ва Ҳамдўстлик мамлакатлари билан йўлга қўйилган иқтисодий ҳамкорликлар хусусида етарлича маълумот олиш имкониятига эга бўлади-лар.

— 1997—98 ўқув йилларида олиб борилган университет жамоасининг саъй-ҳаракатлари натижасида музейимиз ташкил этилди, — дейди музей ташкилчиларидан бири, Ўзбекистон тарихи кафедраси mudiri, профессор Бекдавлат Алиев. — Уйлаймизки, бу музей нафақат бу ерда таҳсил олаётган талабалар учун, балки университетимизга ташриф буюраётган меҳмонлар учун ҳам таълим-тарбия, маънавият ўчоғи бўлиб қолади. Музейни ташкил этиш жараёнида жуда катта кўламда илмий-тадқиқот ва илмий-тўплаш ишлари олиб борилди. Ундан ўрин олган экспонатлар асосан Ўзбекистон Республикаси Давлат марказий архиви, кино фото, фоно ҳужжатлар архивидан ҳамда университетдаги профессор-ўқитувчиларнинг шахсий архивларидан олинди. Шунингдек, профессор-ўқитувчиларнинг иқтисодиёт ҳақидаги туркум мақола ва китоблари ўрин олган. Музейни безаш ишларини музейшуносликка ихтисослашган «Ўтқурбек» бадий безаш фирмаси амалга оширди.

Музейнинг талабаларнинг билим савиясини орттиришда муҳим аҳамият касб этаётганлигини уларнинг фикрларидан ҳам билиб олиш мумкин.

• Қўҳрамон РАҲАБОВ, бухгалтерия ҳисоби ва аудит факультети талабаси;

— Мазкур музей орқали биз Ўзбекистоннинг бой иқтисодий тарихига эга эканлигини, айнан ана шу манбалар билим олишимизда муҳим ўрин эгаллашини англаб етмоқдамиз.

• Саидкарим МАҲМУДОВ, халқаро иқтисодий муносабатлар факультети талабаси;

— Музей фаолият кўрсатаётганлигидан барча талабалар мамнун бўлди. Негаки бугунга келиб Ўзбекистон заминида ўтмишда нафақат санъат, хунармандчилик, балки иқтисодиёт ҳам фахрланса арзигулик даражада ривожланганлигини мукаммал эканлигининг гувоҳи бўляпмиз. Айнқкса бобомиз Амир Темур доври иқтисодиётига тааллуқли бўлган экспонатлар менда катта қизиқиш уйғотди.

Наргиза ПИРНАЗАРОВА.
СУРАТЛАРДА: «Университет тарихи» музейида.

Рашид Галиев олган суратлар.

Маънавият

ИҚТИСОДИЁТ ТАРИХИНИ АКС ЭТТИРИБ

буюк саркарда бобомиз Амир Темурнинг битта яқдил — марказлашган давлат барпо қилиб, савдо расталари, кўприклар, йўллар қурдирганлиги асосий омил қилиб олинган.

Университет тарихи музейининг иккинчи бўлимида университет тарихи ўз аксини топан бўлиб, унда рус истилоси даври иқтисодиёти, ўрта Осиё халқ университети-нинг ташкил этилиши, ўрта Осиё Давлат университети-нинг иқтисод факультети сингари мавзулардаги кенг қамровли, барчани диққат-эътиборини тортувчи экспонатлар ўрин олган. Чор Россияси истилоси иқтисодиёти бўлимидаги, айнқкса, 1920 йиллардаги Тошкентда биринчи очилган тижорат билим юртига оид қизқарли экспонатлар тижорат банкларининг фотосуратлари музейга ташриф буюрувчиларда катта қизиқиш уйғотмоқда. Чор Россияси ва ундан кейинги қизил империя даврида ҳам иқтисодчи мутахассисларни ўқитиш қабул қилишда деярли рус миллатига мансуб кишиларнинг қабул қилинганлигини музей экспонатлари орқали билган.

иқтисодиёт факультети биринчи битирувчиларининг суратлари зохир. Шунингдек, худди шу бўлимда иқтисодиёт соҳасида илк бор қўлланилган «Искра», «Феликс» русумдаги ва бошқа бир қатор ҳисоблаш машиналари ўрин олган. Музейнинг айнан мана шу бўлимида нафақат Тошкент Давлат иқтисодиёт университети ва унинг тарихи, балки Республикаимизнинг турли вилоятларида, хусусан, Бухоро, Тўртқўл, Урганч ва Самарқандда фаолият кўрсатаётган университет-филиаллари, уларнинг кафедралари ҳаётидан лавҳалар берилган.

1991 йилда Тошкент Давлат иқтисодиёт университети ташкил этилгандан кейин ўқув тизимида кескин ўзгаришлар юз берди. Мустақил Ўзбекистон иқтисодиёти бўлимида Ислон Каримов — университетимиз фахри, Ўзбекистон иқтисодиёти сингари мавзулардаги экспонатлар берилган.

Музейни айланганлар бу бўлим орқали Ўзбекистоннинг мустақилликдан сўнг эришган иқтисодий ютуқлари, Президентимиз Ислон Каримовнинг саъй-ҳаракатлари

«Тарбия фақат мактабнинг ишимми?» мақоласини қайта-қайта ўқиб чиқиб, кўз ўнгимизда мактаб ҳаёти ва ота-она бурчи намоян бўлди. «Йўқ, мактаб — илм маскани, тарбия ота-она бурчи» деган жавоб мени ўз ҳолимга қўймади.

«Беш бармоқ баробар эмас» деганларидек, ҳаётда яхши ва ёмон тарбияланганлар кўп учрайди. Биринчи устоз оилада, иккинчи устоз эса мактабда бўлади. Яхшилаб ўйлаб кўрсак, ҳар бир фарзанд тарбияни оиладан олади. Ота-онанин хурмат қилади ва нима деса қўлоқ солади. Мактабга эса шу тарбия кўмагида илм олгани боради. Оилада яхши тарбияланган болалар ҳар қачон муаллим ўтаётган дарсига ҳалқит бериб, берилиб ўрганишга уринади. Ўзига ўхшаш одоли, илмга қизиқувчи болаларга эргашиб юраверади.

Тарихдан маълумки, буюк мутафаккир Алишер Навоий ўта тарбияланган болалар, ҳатто илм бобида саводда ҳам устозларни аниқлаб, ҳаттоларини тузатиб турган. Уша пайтдаги муаллимлар ўта катмар-

Акс садо

ТАРБИЯ КИМИНГ ВАЗИФАСИ?

ликлариданми, айбларини бўйинларига олишган. Биздачи? Шўро даврида ўқитувчиға тил теккизиб, ёмонлаб бўлмасди. «Ўқитувчи урмайди, сўкмайди, одам бўл дейди» деган гапларни эшитардик.

Шу ҳақда мисоллар келтирсам, саксонининг йилларида Чиноз туманига йўлим тушганида бир ўқитувчи ўқувчисини нозик жойига уриб, чуррасини тушириб қўйибди. Бола бир умр ногирон бўлиб қолади-ю, ўқитувчи қамокда атиги бир йил этиб, қўтилиб чиқибди. Пойтахтимиздаги бир мактабга борганимда география ўқувчисини бир ўқувчисини таъ билан ун қўлига бир тушириб, қўлини тирсағидан чиқариб қўйибди. Хонанда шунинг гувоҳи бўлганимда онасини бошлаб келган ўқувчиға мактаб директори ўшқириб: «Бекоргина гапни гапирибсан! Ўқитувчи сира урмайди! Ўзинг болалар билан тўпалон қилиб қўлини чиқаргансан!» деди...

1985 йил декабрь ойидаги мактаб ҳаётидан кечирилмас бир воқеани аниқ далиллар асосида билдирсам. Акмал Исромов туманидаги мактабларнинг бирида ўқитувчи саккизинчи синф ўқувчисини ҳар сафар савол бериб уялтиргани учун қасдан ҳол жойда бошига уриб, эс-ҳушиёс қилган. Шўрлик бола касалхонада узоқ даволанди, ногирон бўлиб, ҳарбий хизматдан қайтарилган. Билими бўлай деб, ҳаракат қилгани билан, бирор ўқишга қиролмайди. Хотираси пасайганини пайқаб ишчи касбинин таллайди. Ҳозир оилали ва лекин армон билан яшаб келмоқда. Муаллим эса аранг илм олган чаласавод бир муаллим бўлиб, асосан иморат устаси экан. Ота-онаси ҳаёли устида судга бериб, сўнг «Ҳа майли, бола-чақаси бор экан» деб одаимийлик қилиб, айбини кечиб юборибди. Бу оиланинг бир умр изтиробда, фарзанд ташвишида яшаб келишгаётган ҳаётида хабаримиз бор. Бу эски шўро мактабидиғи гаплардир.

«Тарбия фақат мактабнинг ишимми?» мақоласининг муаллими кўп муаммоларни ўртага ташлаган. «Маҳаллада хунарманд оилаларни аниқлаб, нововоилқ нақшоҳлик дурадгорлик, каштачилик қўнларига болаларни қизиқтириш, шундай касбларни билган оилаларга болаларни бириктириб қўйилса яхши бўлар эди» маслаҳатлари жуда ўринли.

Бинобарин қайси жой, хонадонда бўлманг, фарзанд тарбиясида динингиз ёришиб кетади. Кимнинг ота-онаси меҳнаткаш, жафокаш, тиришқоқ, уйдабурдон экан, фарзандлари ҳам анча тушунгандай шўларга эргашиб, изидан боришмоқда. Мактаблар учун биринчи навбатда мустақил замонамизга мос тушадиган роғустўй, ўзлари яхши тарбияланган, бошқаларни тарбиялашга қўни етати-дан билимдон муаллимларни жалб этиш замон талабидир. Шундай муаллимлар этишиб чиқишга ишонамиз.

Маҳмуд АХМЕДОВ,
Ўзбекистон Бадий академияси санъатшунослик илмий-тадқиқот институтининг илмий ходими.

НАҲОЛ

ХАЁЛ УЧҚУР ОТИМДИР

Ҳаёл учқур отимдир.

Кўнглимда қақотимдир.

Осмон самолётимдир.

Осмон самолётимдир.

Епишга ҳеч керакмас.

Ҳатто зарурмас қолмас.

Фақат вақтим бўш бўлса.

Қачон кўнглим хуш бўлса.

Ғизза миниб кетаман.

Мўлжалимга етаман.

Нурлардан ҳам ўзаман.

Уммонларда сузаман.

Қайга десам бораман.

Жилванга қўйвораман.

Истасам сайр етаман.

Гулни ҳам сайратаман.

У меннинг бошимдадир.

Тап-тайёр қошимдадир.

Билиб қўйинг ҳамма вақт.

Хизматимда турар тахт.

Ҳаёл дўстим — эрмагим.

Талай-талай эртагим.

Ҳаёл отим

Қанотим.

Юракда қонотим.

Пўлат МҲМИН,

Ўзбекистон халқ ёзувчиси

БҲЁҚ ҚАПАМ ҚҲШИҒИ

Бордир менда турли-туман

Бўёқ қалам:

Бир-бирига суянишган

Ўртоқ қалам.

Уларда бор яхши тартиб.

Зўр қонда:

Аскарлардай туришад

Ўз жойида.

Баиқолди етти ботир.

Етти хилдир.

Барча ранглар апоқ-чапоқ

Энг аҳлидир.

НИМАНИ ЭКСАНГ...

Бировга озор етказиш уругини селган киши зарардан ўзга ҳосил олмайди, бошқаларга манфаат етказиш нихолини кўкартирган киши тинчлик, шодлик мевагини оёйди. Тоғ ёнида қичқириб нимани айтсангиз, аксадо билан ўша айтганингизни эшитасиз. Нимани эксанг шуни ўрасан, деган ҳикматли сўзни эсимиздан чиқармайлик.

СУКУТНИНГ ҲИКМАТИ

Лукмони ҳақим ўз ўғлига шундай насихат қилди: — Ўғлим, нодон ва жоҳил бир киши сен билан бирор масала

ИБРАТНОМА

устиди баҳслашиб қолса, сен унга мулоимлик билан жавоб бер. Агар у сенинг жавобингдан қаноатланмай, жаҳли чиқа бошласа, сўзингни яна қайтариб айтма, у билан олишиб ўтирмай сукут қил. Зеро, ўринли сукут ақллилик белгисидир.

БАХТЛИ ОДАМЛАР

Шундай гўзал ҳисларга эга бўлган одамлар борки, улар ўзларининг хушмуомалалари, меҳр-шафқат ва марҳаматлари билан ҳатто душманларини ҳам ўзларига дўст қилиб олишга муваффақ бўладилар. Бундай бахтли одамлар олқишга, таҳсин ва офаринга сазовордирлар.

Нигора НАЗИРОВА тайёрлади.

Адашбойнинг кайфи чоғ. Юрса ҳам, турса ҳам «Тўйлар муборак»ни хиргойи қилади. Пахта терими тугабдики, оғзидан шу кўйиқ тушмайди. Кеча уч-тўрт тенгқурларининг «Кетдик кетди» билан Тошкент сайрига келди.

Эрталаб дўстлари билан шаҳар айлангани чикди. Трамвайда унинг хаёлини ёнидаги ўриндикда ўтирган ҳамроҳи бузди.

— Қаранг-а, — деди у қўлидаги газетата ишора қилиб, — хотин киши шунча пахта терибди-я. Қойил-ей.

Адашбой беҳтиёр газетата қаради. Қаради-ю, қотиб қолди. Унда хотини Лобархоннинг сурати катта қилиб босилганди. «Ушамми ё бошқамми?», Яқиндаги Лобархоннинг «Газетадан муҳбир келиб бизни ёзиб кетибди» деган сўзини эслади, қатъий ишонч ҳосил қилди. «Уша. Худди ўзи».

У қўйиқларига билдирмай, навбатдаги бекатда трамвайдан тушиб дўконга югурди.

АДАШБОЙ
АДАШДИ

Ҳажвия

Газета харид қилди. Апи-тапи иккинчи бетни очиб яна бир бор ҳажон билан Лобархоннинг қўлиб турган суратига тикилди.

Адашбой меҳмонхонада ўз хонасига «Беркииб олган», шундоқки сурат остидаги «Чўл қизи» сарлавҳали лавҳани ўқишга киришди. Яна ва яна ўқиди. Ҳар ўқиганда негиди қалбини аллақандай шўхалар чулғай бошлади. Бора-бора боғи қўвончдан асар ҳам қолмади. Унинг ўрини батомом рақш эгаллади.

Адашбой лавҳадаги ҳар бир сатрнинг маъини ўзича қамади.

«Қўндоқдаги ҳўроз ҳали кўз очигиға улгурмасданқ Лобархон салчиб ўрнидан турди. Бугун ҳам кеч қолдим. Қаримжон акам аллақачон далага етиб борган бўлса керак, ҳаёндан ўтказди у».

Бу мисралар Адашбойнинг ярасига тўз сенди. Тавба, бу ўзимизни Қаримжонмикан? Нега энди хотини тура солиб, уни ўйлайди. Яна «Ака-сига бало борми? Умирида мени «Ака» демаган хотин бир гап бўлмаса, бегона эркакни «акамлаб» ўтирармиди?!

«Унинг ёнидаги қаравотда эри Адашбой мириқиб хуррак отарди. Хотин унга қараб қиймайди-да, ҳовлиға чиқди».

Нега, энди менга қараб жилмайдми? Устимдан қулгани шу-да. Вой номад! Мен хуррак отаришман. Тавба, хуррак нималигини тушимда ҳам қўрган эмасман-ку. Қўзига ёмон қўрғинингидан кейин, ҳар қадамингдан камчилик ахтарар экан-да.

«Юз-қўлини тез ювиб, артинди-да, кўчага отилди. Осмондаги жимир-жимир юлдузлар маржонига термулиб далага йўл оларкан, яна Қаримжонни эслади».

Бу нима? Ҳар икки гапнинг бирида Қаримжонни ўйлайди. Нега, ҳаёлига сира эри келмайди. Нега? Нимага?

Адашбойни қалтироқ босди. У мушти билан столга бир туширди. Стол устидаги сув тўлдирилган графин полга учиб чил-чил синди.

«Лобархон беҳтиёр Қаримжоннинг эшиги олдиди тўхтаб қолди».

— Вой номад. Ахир ҳеч замонда тонг сарҳлаб хотин киши бегона эркакнинг эшиги олдиди тўхтайдими? Бир балоси бўлмаса шўдурда қўйруқ на қўйруқ.

«Шу пайт ҳовлида чироқ ёнди. «Ха, у энди ўйғонди», ҳаёлига келтирди Лобархон».

Бунини қаранг. Қаримжоннинг қачон ётиб, қачон турмишга беш қўлда билди-я. Гаф-таб ўйқўсига ётган экансан, Адашбой. Хотиннинг бегона бир эркакнинг таржимаи ҳолини сув қилиб ичиб қўйибди-ю, сен юрган экансан йигитман деб. Вой номад!

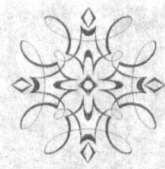
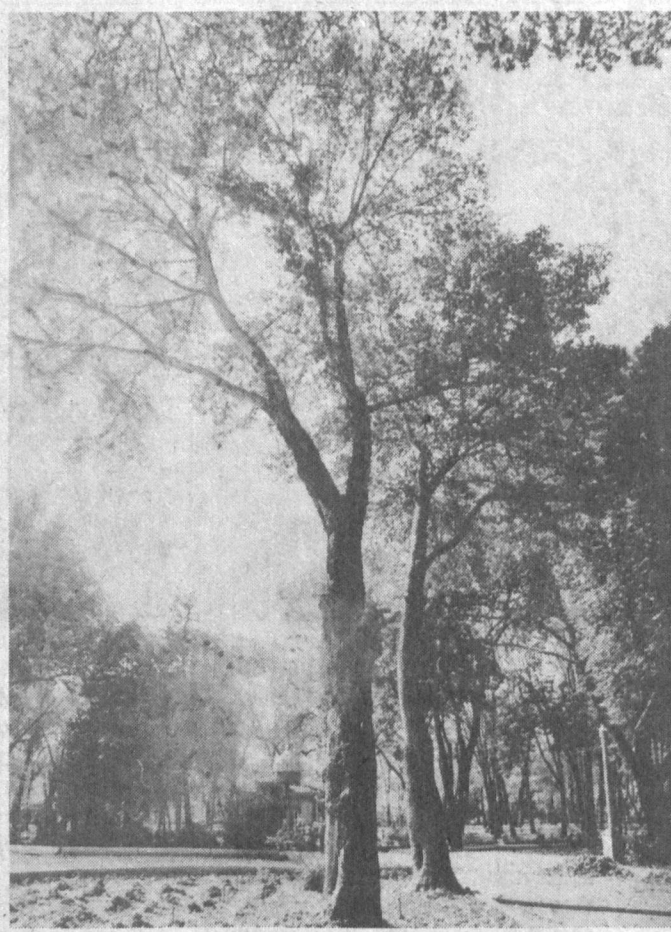
У зоғ вақт бошини икки қафти орасига олиб сиди. Ёшлик йиллари, қайлигининг никоҳ кечасидаги ширин ваъдалари, аҳду вафолари бирма-бир кўз олдидан ўтди. Бирдан ўрпақсиз Қаримжон пайдо бўлди-ю, яна мушти столга тушди. Номад. Бировнинг хотини билан-а? Йўқ. Бузоқ кўз сўзмаса, буқа арқон узмайди. Ҳамма айб ўшанда. Ҳа, ҳа, бўлмаса кеча бирдан йўлга отланганимда «Боринг, дадаси, ўйнаб келинг, дам олиб ёзиласиз» деб қўшқўллаб жўнатармиди? Ёлғиз қолса айни муддао-да. Қилини кирк ёрган бу жодугарнинг тилеғламалигини қаранг-ки, «Йўлда еб кетарсиз» деб, «керакмас» деганимга қарамай, қўярда-қўймай қўлтигимга ик-

риш мумкин. Экспонатларнинг ҳар бири (булар Фаргона, Тошкент, Бухоро, Қашқадарё санъатида ўзбек табиати, ундан олинган нусхаларни пайқаш жоиздир.

XX аср санъатига назар ташласак, Урта аср, Ўйғониб даврларида яратилган буюмлардаги миллий одатлар, расм-русумлар ўз ўрнида хонатлас, сўзана, гилемлару сопол, идишларда акс этганини кўриб қувонамиз. Қўрғазмада жами юзга яқин хунармандчилик турларини учратиб, шулар олдиди ҳаёларга толасан киши.

Маҳмуд АХМЕДОВ.

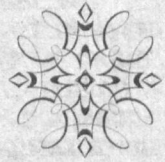
Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

Ўлкамизда ўзининг олтин сепини ёйиб, фасллар кўрки куз кезмоқда. Куз энг буюк муаллим. У бизга эзгуликдан, садоқатдан дарс беради.

Кузги хиёбонлар нақадар мунис, нақадар гўзал товланади. Олтин кузнинг илк назари тушган хиёбонлар худди инсонлар бошидан тилло сочмоқчидек... Дарахтларнинг шовуллашида ҳам бир ажиб мазмун мужассам.

Равил Альбеков олган сурат.

«О1»

ЁНГИН
ХАВФСИЗЛИГИ
ОЙЛИГИДА ФАОЛ
ҚАТНАШАЙЛИК

Тошкент шаҳри туманлари ва халқ ҳўжалиги қорхоналарида ёнғин хавфсизлиги чора-тадбирларини кўчатириш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 10 ноябрдаги 547-Ф сонли Фармони билан белгиланган таъминлаш бўйича комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш, тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бориш. Зеро, содир бўлаётган ёнғинларнинг асосий қисми оддий ёнғин қондалари риюа қилмаслик ҳўлларидан келиб чиқаётганлиги сир эмас.

Масалан, шу йил 3 сентябрь куни Мирзо Ўлуғбек тумани, 1-Ирригация қўчаси, 13-уйда истикомат қилувчи фуқаро А. Мўминқоновга ҳўсурий мулк сифатида тегишли уйда ёнғин содир бўлиб, унинг натижасида 4 нафар инсон ҳалок бўлган. Хонанд ёнғин хавфсизлигини таъминлаш бўйича амалга оширилган ишларга қарамадан бундай фожиа рўй берган. Бундай ноҳўш воқеалар қўплаб юз бермоқда. Ҳўсу-сан, 1998 йилнинг 10 ойи мобайнида Миробод туманида 160 та ёнғин содир бўлиб, бу ёнғинларнинг натижасида қўрилган моддий зарар 910577 сўмини ташкил этди. 3 нафар киши ҳалок бўлиб, 9 нафар киши турли даражадаги қўйиш ҳароҳатларини олди.

Юқоридеги каби ёнғинлар натижасида инсонларнинг ҳалок бўлиши ва ёнғинларнинг келиб чиқишининг олдини олиш мақсатида Миробод туманидаги 3-Ёнғинлар саклаш бирикмаси томонидан келг қўламдаги ишлар амалга оширилмоқда. Жўмладан, тумандаги ташкилот, қорхона, ўқув муассасалари раҳбарлари ва фуқаролар фаоллари ёнғин хавфсизлиги ойлигини ўтказиш чора-тадбирларини қўриб чиқмоқдалар, жойларда ёнғин содир бўлишсини таъминлашга ҳароҳат қилмоқдалар. Асосий эътибор газ, электр инстини ускуналаридан тўғри фойдаланиш, болаларнинг гуғурт ва олов билан ўйнамаслигига қаратилмоқда.

Шўнингдек, қорхона, ташкилот, ўқув муассасалари ёнғин ҳўқида ҳабар беришчи мосламалар, алоқа воситаларини ҳамда сув қўдўқларини соз қўлатди бўлишини таъминласалар. Бўрича жўдўларнинг қўрқўт, шўх-шўбўлалардан тозалаш ва уларни ёнғин юрмасдан, керакли жойларга олиб чиқиб ташлашга, соғлиқни сақлаш, маданият, ўқув мактаплари ва болалар боғча-ясилларида ёнғиннинг олдини олиш чора-тадбирларини бажаришга ўз ҳиссаларини қўшсалар нур ўстига нур бўларди.

Э. ОРИПОВ,
Миробод тумани
Ёнғиндан сақлаш
бириммаси назоратчиси,
ички хизмат капитани.

Бош муҳаррир
Ўринбосари
Солиҳ ЁҚУБОВ

Табиат гўзал, унинг инсон учун марҳамати она меҳридек кенг. Бинобарин, табиат кўйида яшар эканмиз, уни она каби эъозлашимиз ва муҳофаза этишимиз лозим.

Дарҳақиқат, бизни ўраб турган табиий муҳит, жўмладан атмосфера ҳавоси, сув ва сув ҳавзалари, тўпроқ ва унда етиштирилган ноз-неъматлар тоза ва покиза бўлмас экан, табиатда яшаётган одамларнинг саломатлиги ҳам яхши бўлмайди. Илмий-техника тараққиёти, яъни қўллаб саноат қорхоналарининг қўрилиши, минглаб транспорт воситаларининг ортиб бориши, шўқин, тебранишлар ва бошқа қатор омиллар ўз навбатида атроф-муҳитнинг ифлосланишига олиб келади.

Барчага маълумки, Тошкент шаҳри нафақат ўзининг гўзаллиги билан, балки саноат қорхоналари билан ҳам хорижий мамлакатларда маълум. Биргина, Собир Раҳимов туманида йирик 107 саноат қорхонаси мавжуд. Қўнда ва тартибга қўра ҳар бир ишлаб чиқариш қорхонаси ўзининг чиқинди моддаларини тозаловчи қўрилмаларига эга бўлиши керак. Чўнончи, захарли газларни ушлаб қўлувчи, оқава сувларни тозалаб, зарарсиз ҳўлатга келтирувчи иншоотларга эга бўлиши керак. Тумандаги 107 қорхонанинг 15 тасида ана шу тозалаш мосламаларининг етарли даражада ишламаслиги ачинарли ҳолдир. «Компрессор», «Оникс» қорхоналари атрофи лаборатория йўли билан текширилганда чангланаш меъёри 1-2 марта ортқ эканлиги аниқланган. Бу эса атроф-муҳитнинг маълум даражада ифлосла-

нишига сабаб бўлмоқда. Шўни ҳам айтиш керакки, асфальт-битум заводи табиат муҳофазасига катта эътибор бериб, таъмирдан чиқарилди. Тошкент мрамар заводи оқава сувларни тозалаб, яна қайта ишлатиш имкониятига эга бўлди. Бундай ибратли тадбирлар туман санитария-эпидемиология станциясининг тақлифига биноан амалга оширилмоқда.

Маълумки, атроф-муҳитнинг иф-

чак касалликлар — салмонеллёз, энтерит, ичбўруғ, ич терлама, вабо касаллигига чалинишига сабаб бўлади. Атмосфера ҳавосининг бузилиши нафас ҳаво йўли касалликлари бўлиш ларингит, фарангит, астма, аллергия касалликлари, онкологик касалликлар келтириб чиқариши мумкин. Тўпроқ экологийсининг ифлосланиши натижасида эса турли гижжа касалликлари, ўткир юқумли ичак касалликлари, сарик, қўқшол каби касалликлар содир бўлади.

Ана шўндай ноҳўш касалликларнинг содир бўлмаслиги учун уй-ҳўжалик ахлатлари белгиланган жойларга ташланиб, ўз вақтида олиб кетилиши керак. Майдончалар, мавзе ва кўча ариқлари тоза тутилиши лозим. Автоқорхоналардаги автобуслар ўз вақтида рейсдан олдин назоратдан ўтказилиши керак. Саноат қорхоналари тозалаш қўрилмаларини тўлиқ ишга солиши лозим. Фаррошлар тонг саҳарда — соат 5-7 га қадар кўча супуришлари керак. Ҳазон, ахлат, шўх-шўбўлалари ёқиш ман этилади. Ҳар бир хонанд озодаликка риюа қилиши керак. Оқар сув, каналлар ҳар йўли яхшилаб тозаланиши даркор. Бинобарин шу кўнларда шаҳримизда давом этаётган ободонлаштириш ва қўқаламзорлаштириш бўйича кузги икки ойликда ҳам шўндай юмушларни бажаришимиз лозим.

Ҳўллас, биз ота-боболаримиздан мерос бўлиб қолган озодагарчилик, покликка итоат қилсак, юртимиз обод, гўллаб-яшнашдан ташқари умримиз боқий бўлиб сийҳат-саломатлигимиз жойида бўлади.

Гофуржон ТЎҲИБЎЕВ,
Собир Раҳимов тумани санитария-эпидемиология станциясининг Бош санитария врач.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги
«Ўзбектеатр» ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси

Тошкент Давлат муסיқали комедия (оперетта) театри
ШўҲ ВА ҚУВНОҚ КИЗИҚЧИ ПўЛАТ
БАРЧА БОЛАЛАРНИ КўРГАНДИН
ХУРСАНД

ТОШКЕНТ ОПЕРЕТТА ТЕАТРИДА
ЭНГ ҚУВНОҚ БАЙРАМ —
АРЧА БАЙРАМИДА
ҲАММА УЧУН КУТИЛМАГАН
СОВГАЛАР, ТАБРИКЛАР!

А. Эргашевнинг
«ЕР ОСТИ ШОҲНИНГ ХАЗИНАЛАРИ»
муסיқали эртаги

1998 йил 24 декабрдан 1999 йил 10 январгача.

Соат 10.00, 12.00, 14.00, 16.00 да бошланади.

Маълумотлар учун телефон: 77-85-29, 77-85-92, 77-86-11.

Театр манзили: Чилонзор даҳаси, Чўпон ота кўчаси, «Ц» мавзеси.

Метронинг «Мирзо Ўлуғбек» бекати, 6, 11, 12, 13-троллейбуслар, 2, 33, 34, 94 автобуслар.

• Адабиёт институти атрофида жойлашган уй со- тилади. Телефон: 43-40-68.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»

Сизнинг рекламаларингизни, хўсусий эълонлар ва хўсусий бизнес бўйича эълонларни, шўнингдек таъзияларни, таваллуд кўнлари, тўйлар, юбилейлар муносабати билан қўтловларни, никоҳ эълонлари ва шўнга ўхшаш эълонларни ўз саҳифаларида ёритади.

Эълонлар шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 9.00 дан 17.30 гача қабул қилинади.

Маълумотлар учун телефон: 133-28-95.

Факс: (3712) 133-29-09.

МАНЗИЛИМИЗ: МАТБУОТЧИЛАР КўЧАСИ, 32-УЙ, 2-ҚАВАТ, 204 -ХОНА.

ТОШКЕНТ
ОҚШОМИ
Toshkent oqshomi

Муассис:
ТОШКЕНТ ШАҲАР
ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз:
700000, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар:
хатлар — 133-28-70;
эълонлар: 133-28-95,
132-11-39.
факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, торшанба
ва жўма
кўнлари гижжа.
Навр кўфсатини
209

Нашрин етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.